

МЕДЭЭЛЕР КУУСЕТТИНГЕН

«Октябрь» 30 чылды совхозтун Бугу-Терек сүт-бараан фермазы бо чылдын эгезинде бээр аренада керээниче шилчип, чогаалкыч дүлдүкчүлүгү кылды, ээт, сүт бүдүрүгүнүн херээниче чамдык эки көргүзүлгүлери чедип алган. Ылангыя бир дугаар кварталда 25 тонна ээт садар планын 28,8 тоннага күүсеткен. Сүт садарынын планын 12,2 тоннага ажырган.

АРЕНДАТОР ӨГ-БҮЛЕ

Сүт-Хемде «Октябрь» 30 чылды совхозтун малчынына бо чылдын аренада керээниче бугулар ажылдап турар. Ол ажил-агыда анык малчы өг-буле кезиңгүнери Лидия Олар биле Михаил Олар 1982 чылдан эгелен илтигенин малчы катары, ол үстүн дуржулууда эгезин эгез арга-дуржулууда мөөнөзүн. Ам олардын колданында 340 кой бар.

Сөөлгү үдө коммерсант деп сес бистин амдыралыкка улам-на улуг чери эзелд турар аларган. Ол сөс Токуда «Май» совхозтун директору, Ийини № 113 сонгулда округузда Тыва АССР-нин улус депутаты Александр Соколовч Каздыр-оолга дорт камажылар, Республикада кесүү экономист, черде мыңаш ажыл-агыйык бо кижини оон күш-ажылы башымны эгезинден билер мен.

Часкы хову ажылдары ДӨҢ-ТЕРЕЗИНЧИЛЕР МУРНАЙ БЕРГЕН

Совхозтун хову-шалдары эргин, мыла ажыл-агыйи амы байлы-биле таныжар сорулга-биле дик бакында-ла чорутуусе. Бо чылдын 250 га черге тараа култураларын, 400 га чыгыс, дөй чылдыг сизгенини, 300 га кукуруза биле рапсты, 50 га картофельди өстүренин планнаарын, тарылганын колдууда сугаттыг черлерге чорударын гидротехник Седип-оол Ооржак орук ара чугаалап чорду. Хемчик кемден Эгелей ховузууну шымазында кылган суг хөөлбөзүндө болдурган буга-сумунуна сугуң денели белин, оны чоп ажылаары-биле шалыктын ажылаарын үе далаштырып келген.

МУРНАКЧЫ БРИГАДА

Өвүр районда АКМК-да туудужулар бригаданы (бригадир Б. Л. С. Монгуш) эркен айларда багай энес көргүзүлгүлери ажылдап келген. Бригадалар аразында калбарган социалистик чарыкка киришпешкен, белдикти күлүңгелери ап турар. Бригада бажыңгүнери алыттыгын ажылдарын планын күүседирин, ажылдага кыер объектилерин күлге эки демлекке дужаарына күлүңгезинде киргизген.

Тес-Хем районун улусу контроль комитетинин ээлчек хуралында демір артыңызы чымр талазы-биле АУК-тун кол инженери В. М. Сарыгаларын информациязын динишкен. Организацияларын, бүдүрүлгелерин база албан черлеринин үдүсү контроль

дүнерде дооскаш, тарылганы кыска хуусада чорудары агурушка. Сугат чок шөлдерини көрүңгүнү шымык кынаарга, кургаг болган. Чакытарын манар. Элекке тараа чашпазын, орайта-даа, оом мал чөми өстүрер аргам дегерлерин эвенону арга-дуржулгалыг ховуларын Товариштай Ооржак биле Дадар-оол Ооржактын чагыя орамы база чөгүт.

ПЛАННАРЫН КУУСЕТКИЛЭЭН

Бирги кварталда Самагалдайнын сеп-лече-техниктүг бүдүрүлгези (директор В. В. Эренкин) 20, орук-тудуг сеп-лече коллективна 15 тоннамы дужаап, планнарын чук хуу

куүсеткелээ. А совхозтарда «Чодураа» — 21, «О-Шына» 30 тонна демір артыңызын чүдүрүп чоруткан. Бо саннар планна турганнаын хай. Чүрүгү-оо Хомушук аттыг

КОММЕРСАНТ

Оон директор бижээс салды кааш, балды тууду алды. «Төктүп чыдар ачкашын чымыр» ол, ачаа чуга-биле алдыр, бо тайгада сава чок болганнада дошту коопшалай каккаш, соккан валяларын ханын ачаар аксим, доудуары ол. Иян ханын сурга чедирер алдыр болза, ошанал-ла, ачка мыла, аш-чеге-даа немсере. Оон аш-чөгү чөмү чагайы база аажок.

Александр Каздыр-оолдун каалды-даа күүсөт кымын, артык чалында үзүтүр төөн чөгү болгаш бичин-ле черден ордуга аптар чачылчы мей хай чылдар дуржулууда эскерин келдим. Ыланд кижилерин Эргин-Тестин чогуу база дээр, а делегейде илтигенин биле бизнесмен азы коммерсант ачкер. Оон мында мей 1960 чылдарын төлүңгүзү Александр Каздыр-оолдун боудуун бижээс номчугагылдан көргөн мей. Ам оон базалаар азы коммерсантлар чаны болгаш аргам улам сайылаан. Ол аныкын сууңсуз, быштаандып туржук, оон чам-

РСФСР-нин улус депутаттарынын Съездизинде

МОСКВА. Кремльдин Улуг ордуну, Россия Федерациянын улус депутаттарынын Съездизинде болуучу ажылы уламчылал турар. Оон хүм хурумунда РСФСР-нин Дээди Советинин Дарганы сонгурулдан эгелээш, чакыты бадылаар, РСФСР-нин бот-дунулашкынын дугайы бол-

Курлавырлар, аргалар бар, оларны ажыглаар

БОШ-ДАГ БУГАЗЫ

Сөөлгү үдө «Шына» солуну артыңырыга олар-белчирин, сугаттыг черлерин чоп ажылаар дугайында ол-бо черлерден авторлар бижил турары чере чөп-түр. Ын-чамайга кынаар: бот-орудула чарыкка үеинде хай ордуга дээр ажылдап турар бис. Эмес түнел херек. Ажымы-биле чугаалаар, дыка хай хөдөстөр чоп ажылдап каражылыг. Хай чери аңдырп, тарпы турар, а дүжүт эвээш. Оон бир кол чалгааны болурун чүрүңгү черлерин чоп ажылдап турарында. Ол талазы-биле «Найыра» совхозтун девиэсээринде чакыг-ла чыккыт майла кинер болды-дыр мей. Чаа Чаа-Хем суурунч белик хава-биле дужаашкаш, Шыны-биле аргам чарагалыг оруктун алаа талазында үзүң-үзүк дугулар артында шылду шалыда артарат сугаттыг, ачаа тараа тарпын чоп чорваан. Ол буга-биле ора-сорман ама-даа бар ийн. Оон 1936 чылда уламчылал каскан. Ону ажыла-

Роман ХУНАЙ-ООЛ. Күш-ажымыдык, партиянын хоочуну. Редакцияда: «Санаалдар, болалар» деп рубрика-биле, шына-ла; хай-төй чагаларын парлаан бис. Эң илангыч Монгуш Шынар, Донгак Шакар, Ефим Курносенко, Феликс Сегельмей болгаш өскелер-даа боттарынын санаалдарын киргизген. Кызы айонда азы ажыл-агыйда бажыңгүнери болуу курлавырлар болуу олор бижээш. Ажылдаарга чоп-биле сумелдер, улусту саалына динчана болгай. Ычанагаш чоңу-чү саалыны агуулар кайы ажыл-агый чүңү кылдып эгезинде азы кылдыр дээр дугайында совхоз директорларында, специалистерде-даа мынчага хары келбей тур. Р. С. Хунай-оолдун бо санаалы «Найыра» совхозтун директору К. Дурбулак база ол ажыл-агыйнын специалистери чүү деп болал турарын, солуга бижир боор деп иде-дегивис.

«Май» совхоз 2 тонна демір артыңызын айттыгын планына чедип дужааган. А илтиг-биле район бичиг кварталда планна ажыг 7 тонна демір артыңызын дужааган болуп турар.

Моторк ТИРЧИН. Районда улусчу контроль комитетинин кезиңгү.

Ажымы ажылдап кылдыр, башталды болуурамындагы организациялар цехта совхоз төүүдө ачкыккан. — Бо чылдын Алеска-биле болгаш Япония-биле сандыгыжыр мей. Ивижилерге таражыр майгы болгаш өске-даа эт-херексел оларга бар хөвир-лир-дир — деп, ол банза, бизнесмен болган коммерсант чугаалап ор.— А чогуу кеш биле мыыс сандыгыжары АКШ-тин «Юлени этерий-сиз» фирма-биле дүтүрүдү, керээ чагаан мей. Даштык чурттар-биле мындыг сандыгыжарыла ачкыкты, а иш, төмүр-лаш чыккыт эттеринден даштыкчы үндүр өөртүрүңгө чүү мей. Салгалары-мыды болгаш чер-чуртуусу боудар ужуруду бис.

Александр Соколовчын чурттуг иян ачылдыга тамаларыгалыг өрөм-шынчылда кыстууттары-биле керээлерия, Москва, Норильск, Магадан хоорайлар-биле харылдазын Кызылда улустун үстүңгү мастерскалары-биле дүтүрүдүлгүн эки билер мей. Ам өөрдиге черлеринин ивижир-чүү өөрдиге болгаш Солуг чурттуг ажыл-агыйлары-биле ивижер солчуру чугаалажып чорур деп турар. Ынла бай-далды кады барып көөрүң, оларын арга-дуржулгалык чымырларын мөңгө сүмелээш киж.

АЖЫЛ-ИШ ОНУ

АЛДАРЖЫТКАН

Кара-Даш синары ичире деген дүгү артык апарып бирге калың кырып берген, алап, сурап алап берген ичире деген дүгү артык апарып бирге калың кырып берген...

Беш элеч-биле дун, хун чок аждагал турар хөк магнонадыг эл-айралдыг коллективти башкарып турар Шалабыт Кок-Каракович...

мак сымныг, мазагар мага-боттук, хулумдурт догдан дүрүк-кымыл шыралаң өр-бодун дугайында чүве чугаала...

Партияны XXVIII съездинде СЭКП ТК-нин Платформазында партияны массалары эрге-чатырганы багыткап турар болгаш...

Иргит Шагдыржаптын ады Тыванын бурунгаар депшигелдег хажуудеги-биле сыйрып холбоалыг...

Чамдак борааларга (кызыл балдык), карындаа плекуннарда алаш, буту талазы-биле болоттанып, күзүстүмбей артып каап турар шиптерлер...

Иргит Шагдыржаптын ады Тыванын бурунгаар депшигелдег хажуудеги-биле сыйрып холбоалыг...

санап-оңалы-биле деннеп-тугааштырып турарында ичире доктаалар дүзүп алдынып турар деп болаар мен...

Команда-бюрократы аппаратын удурамышыкына болгаш улау бергезишкенинге таваржы-таваржы, кооператив шимчээшкни күчүн мөңгүлүп...

КООПЕРАТОРЛАРНЫҢ АЖЫЛ-ХЕРЭЭ

Элегес-Аксынын хава материалдарынын заводу кооператив кылдыр шилчээш, чеме-хала дынавайып, бедик бугу-рүкчүдүг аждагал, тудугларын четир санын материалдар-биле хандырып турар апаргал болгаш...

кылды, аждагал турар эвес-ле болгаш бис. Бо талазы-биле Тыва АССР-ийн Министрлер Чөвүделенини 1987 чылдын июль 31-деги доктаалы бар...

ШЫН

ЧЕМИШЧИДАГЕНИ ЧӨП АЖЫГЛААР

Бистин республикада эң чугу-да чөмөнчү бэрээн — карто-фельдани дүжүдү чыл санында кудулап турар. Эрткен чылда ол бир гектарында 53,4 центнер болган, а Танды биле Бие-Хем районнар кеже хире үрө-дүжү алашкан, Ынаңгайш карто-фельданы санын салбас со-воктаар оң үрөдүшүн санын алдырып чылдагыла улау чаргылааларын үндүрүп, кү-зү эвез, каражага таваржып турар...

Специалиске сөс

эки, Чазы мөдөн тарааш, өзүп эгелээр, азотту 1 гек-тарга 0,8-тен 1,2 центнер кыла-рып эрте бижар / сорттарга чаштырарга, а орайтамы бижар картофель тарааш шөлге фосфор биле калийни 2-ден 2,2 центнер чедер чажарга, 16-дан 22 центнер чедер не-медде дүжүтү а болур...

Специалиске сөс

1986-1989 чылдарга «Сук-лак» совхозка мөдөнни улау-зүс шөлдөргө язы-буру че-мишчилдиге төп, аждагалаш, оң дүжүкче база үнүштүп күргөн бис. Оң түнелди чүү болганым дээрге 1 гектарга 2,5 центнер азотту, 1,8 цент-нер калий биле фосфору аждагаларга, ийи улаа кескеш, 1 гектардан 11,4 центнер дү-жүтү немей алган. Ол ишкеш үнүш чал-ла салбактамы олурда, чемишчилдиге чажары аждагыт дээрини ше-делдер күргөскөн. Минерал-дыг чемишчилдиге 1 гек-тарга-ла 3 центнерден көвүдө-дү чажарга, дүжүт чавылар, синеге интратур база көвүдө-дү болган...

Специалиске сөс

Мүш саналым-биле алдыр, магадылал чок, нини тургу-туткан дүрүмдөге таарыш-пай турар шилдерни ажда-лаары орук шимчээшкенинге улут айымлы болдурун болур хире.

Уран чүүлдерниң найыралы — улустарның найыралы

ААЛЧЫЛАРНЫҢ ШИИЛЕРИ

Бастың республиканың иш-ишталында Даг-Алтайны...

Чамдыктарым билбес чаа-чаас боор. Энциклопедия...

«Маули» деп ному болгаш уран-чест киному...

найыралы дойнаштырар. Си-биряң театрлар фестивалы...

Тыва эге класс өөреникчилерине музыка кичээлери...

Тыва эге класс өөреникчилерине музыка кичээлери...

ЧУРУКТАРДА: Алтай театрың артисти болгаш драматургу...

Сары-оол КУУЛАР. Саяхатчылар челин алыр.

Класс өөреникчилер эвээр болза, ону чагыс ээр...

арзында кайы хире улуг хар-харларның барының дугайында...

орундагылар челин алыр. Бичаңгаш бирден үш класска...

Бирги классчылар ырлар күүселин турар үсинде, оларның үнүн шылаңды болса...

Медээлер ИВИЖИЛЕРГЕ ААЛДАП ЧОРААН

«Тора-Хем» совхозунуң Өзүгө или бригадалык Будун-Ажик, Бектер-Хем, Арга-Хөл...

«Тыра-Хем» совхозунуң проф-фессор комитетиниң даргасы...

ШИЛИГЕ МАРГЫЛДАА

Красноярскийнун политтех-никинун институтунун Кызыл-да филмалык спорт залына...

ЧАҢЧЫЛАРНЫ ТОДА КӨРГҮЗЕР

Катап чаарты тургуска «Хайраан» бот нитини-биле көрүштүр болду.

Музыка башкыларыңа методиктиң сүме

УГААП БИЛИП АЛЫР ДИЗЕ

Бирги классчылар ырлар күүселин турар үсинде, оларның үнүн шылаңды болса...

Медээлер ИВИЖИЛЕРГЕ ААЛДАП ЧОРААН

«Тыра-Хем» совхозунуң проф-фессор комитетиниң даргасы...

ШИЛИГЕ МАРГЫЛДАА

Красноярскийнун политтех-никинун институтунун Кызыл-да филмалык спорт залына...

ЧАҢЧЫЛАРНЫ ТОДА КӨРГҮЗЕР

Катап чаарты тургуска «Хайраан» бот нитини-биле көрүштүр болду.

Музыка башкыларыңа методиктиң сүме

УГААП БИЛИП АЛЫР ДИЗЕ

Бирги классчылар ырлар күүселин турар үсинде, оларның үнүн шылаңды болса...

ЧАРЛААДЫР БЮРОЗУ

МАП 22 БИРГИ ПРОГРАММА МОСКВАДА...

МАП 22-ДЕ «НАВЫРА»: «Алар» — дөң мента...

КИНО

МАП 22-ДЕ «НАВЫРА»: «Алар» — дөң мента...

ӨӨРЕДИЛГЕЖЕ ЧАЛАП ТУР

Красноярскийнун политтех-никинун институтунун Кызыл-да филмалык спорт залына...

Музыка башкыларыңа методиктиң сүме

УГААП БИЛИП АЛЫР ДИЗЕ

Бирги классчылар ырлар күүселин турар үсинде, оларның үнүн шылаңды болса...

Медээлер ИВИЖИЛЕРГЕ ААЛДАП ЧОРААН

«Тыра-Хем» совхозунуң проф-фессор комитетиниң даргасы...

ШИЛИГЕ МАРГЫЛДАА

Красноярскийнун политтех-никинун институтунун Кызыл-да филмалык спорт залына...

ЧАҢЧЫЛАРНЫ ТОДА КӨРГҮЗЕР

Катап чаарты тургуска «Хайраан» бот нитини-биле көрүштүр болду.

Музыка башкыларыңа методиктиң сүме

УГААП БИЛИП АЛЫР ДИЗЕ

Бирги классчылар ырлар күүселин турар үсинде, оларның үнүн шылаңды болса...

667000. Кызыл хоорай, Красноармейская, 100. Редакторунуң ораакчызы А. С. ДЕМБИРЕЛЬ

ТЕЛЕФОННАРЫ: редактор — 3-43-34, 3-34-26, 3-33-91, 3-34-17; примина — 3-34-26; харысалгалың секретары — 3-34-92; опалдыктары — 3-45-93; киладетер — 3-45-93; партияны амылгыла — 3-36-82; 3-36-25; аэрография — 3-34-57; совет тургучту — 3-34-93; 3-41-23; үлестер — 3-34-49; 3-36-79

Индекс 54241. Гыла АССР-ниң Ном үндүрер чер. полиграфия болгаш ном садымны керектериниң талдаы-биле куртук комитетиниң типографиясы. Кызыл Шеттинки болгаш Кравченко кудиччүзү. Башкы № 1. Тиражы 28000 ама. Чагыт № 419. ТС — 00186.